

# DISKUSE

## DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK

### „Některé otázky útoku z chodu“

Podplukovník Josef Bláha

Přes to, že si nové bojové prostředky a zbraně hromadného ničení vyžádaly některé změny v operačním umění, zůstává nadále útok hlavním druhem bojové činnosti vojsk, neboť jedině útokem lze dosáhnout rozhodujících výsledků.

V soudobých podmínkách však nelze útočnou operaci plánovat a provádět jediným nepříteli známým způsobem. Je třeba volit nejrůznější formy s přihlédnutím ke stupni vybudování obrany nepřítele, k terénu, k povětrnostním podmínkám, ke kvalitativnímu poměru sil apod. Útočnou operaci je možno zahajovat vojsky, která jsou soustředěna ve výchozím položení v přímém dotyku s nepřítelem anebo z chodu vojsky přísunutými z hloubky bez zaujímání výchozího položení.

K dosažení úspěchu v útočné operaci je nutno vytvářet jen tak silné úderné uskupení, aby bylo schopno řešit samostatné úkoly do větší hloubky a ve vyšších tempech. Úderná uskupení musí odpovídat splnění zámyslu operace a zabezpečovat potřebnou převahu sil nad nepřítelem na určených směrech, zejména ve zbraních hromadného ničení, v letectvu a v tancích.

V soudobých operacích již není třeba vytvářet příliš mohutná a tím těžkopádná úderná uskupení, jak tomu bylo dříve, neboť zvláštního významu nabývá kvalitativní poměr sil. Při správném využití zbraní hromadného ničení může i slabší, ale dobře technicky vybavené úderné uskupení dosáhnout vítězství nad početně silnějším nepřítelem.

Široké používání zbraní hromadného ničení nedovoluje útočníkovi soustřeďovat vojska v ohraničeném prostoru, neboť každé nahromadění vojsk a bojové techniky se stává výhodným cílem pro údery obránce, jemuž je tím dávana možnost rozdrtit úderné uskupení útočníka ještě před zahájením operace.

Zvláštní důležitosti proto nabývají opatření zabezpečující skryté vyvedení a soustředění vojsk v krátké lhůtě a zahájení útočné operace bez jejich dlouhého pobytu ve výchozím položení.

Přitom platí zásada: čím rychleji se soustředí úderné uskupení a čím kratší dobu bude soustředěno, tím bude mít menší ztráty. Tím jsou zároveň vytvářeny výhodné podmínky pro překvapení nepřítele.

V naší armádě jsme až dosud procvičovali průlom nepřátelské předem vybudované obrany vojsky soustředěnými ve výchozím položení a v minulém výcvikovém roce pak průlom připravené obrany z chodu. Došli jsme k závěru, že je možno zahájit útok z chodu několika způsoby. Tak je možno při dostatečném zabezpečení vyvést vojska ze vzdáleného výchozího prostoru, rozvínout je a zahájit s nimi boj bez zastávky přímo z chodu. Jindy je nutno vojska vyvést do výchozího položení, tam je uspořádat a upřesnit jim úkoly a teprve pak zahájit dělostřeleckou a leteckou přípravu s použitím atomových zbraní. Konečně je možno počítat i s variantou, kdy je možno provést útok z chodu přímo v pochodových proudech bez jejich rozvíňování.

Žádný z těchto způsobů nelze považovat za jedině správný a je vždy nutno zahajovat operaci a boj podle konkrétních podmínek situace. Všechny tři uvedené způsoby zahájení útočné operace mají řadu nedostatků zejména v tom směru, že vojska je nutno předem vyvést na směr úderu a tam je do určité míry nahromadit a tak nepříteli dát možnost odhalit náš zámysl a tím i provést údery zbraněmi hromadného ničení. Kromě toho útočící vojska přivedená z hloubky zahajují boj v neznámém terénu bez důkladné organizace součinnosti do nejnižších velitelských stupňů.

K odstranění těchto nedostatků se jeví účelnějším zahajovat útočnou operaci úderným sledem vytvořeným z dosud bránících se vojsk. Útok úderného sledu zabezpečit i prostředky hlavního úderného uskupení a vést jej s omezeným cílem k ovládnutí prvního, popřípadě druhého obranného postavení.

Při vyjití úderného sledu do určeného prostoru ihned z chodu zasazovat hlavní silné úderné uskupení armády, které tak

má výhodné podmínky pro rozvíjení útoku vysokým tempem.

K zničení obránce na dalších postaveních a k rozdrčení jeho záloh využívat úderů zbraní hromadného ničení ve prospěch hlavního uskupení armády. Úderného sledu po jeho překročení hlavními silami použít k potření ojedinelých odporů a postupně jej vyvádět do druhého sledu.

O tomto možném způsobu zahájení útočné operace pojednává článek soudruha kapitána Ladislava Vaňka, který byl uveřejněn ve „Vojenské mysli“ čís. 5/1957. Autor onoho článku chce používat k zahájení útočné operace s rozvíjením sil z chodu volných druhých sledů a záloh vojsk v dotyku. Při tom vcelku správně zdůrazňuje výhody tohoto způsobu. Vidí je především v tom, že vojska hlavního úderného uskupení mohou být zasazena v předbojových sestavách, čímž se podstatně zkrátí jejich délka pobytu v nejlépe připraveném systému paleb nepřítelů a vojska jsou méně zranitelná nepřátelskými zbraněmi hromadného ničení. S tímto způsobem zahájení operace z chodu počítá především při útoku z chodu na nepřítel, který připravil mobilní obranu. K této otázce bych chtěl zaujmout své stanovisko.

Podle mého názoru nejobtížnějším problémem je skryté soustředění vojsk úderného uskupení a jejich rozvinutí ve výchozím prostoru a zahájení zteče s překvapením. K splnění tohoto cíle je nutno, jak jsem se již dříve zmínil, zahajovat zteč z chodu přímo vojsky hlavního úderného uskupení přivedeného krátce před ztečí z hloubky. Hlavním nedostatkem tohoto způsobu je, že vojska musí zahájit zteč v neznámém terénu, na neznámé cíle a objekty. Proto podle některých názorů je nutno poskytnout těmto vojskům nezbytný čas na upřesnění otázek součinnosti přímo v terénu. V tomto případě musí vojska sesednout s vozidel ve skrytých prostorech a teprve z nich pak postupně zaujmout útočnou sestavu. Pro jejich přesun k přednímu kraji je třeba předem vybudovat dostatek spojovacích zákopů a před ztečí je rozmístit v ženíjně dobře vybudovaném prostoru. Tanky se pak přesunují k přednímu okraji nepřítelů až během dělostřelecké přípravy. Tato činnost podstatně prodlužuje dobu pobytu vojsk ve výchozím položení, čímž je dána nepříteli možnost odhalit náš záměr a hlavně provést protipřípravu a zničit naše úderné uskupení ještě před zahájením útočné operace.

Tuto úvahu tu uvádím proto, abych zdůvodnil do určité míry v rozporu s autorem článku, že bude výhodné útočnou operaci zahajovat úderným sledem vytvoře-

ným z dosud bránících se vojsk především proti nepříteli, který se brání v dobře předem vybudované obraně.

Tímto využitím úderného sledu totiž bude jediné možno předem podrobně upřesnit otázky součinnosti, neboť dosud bránící se vojska budou dobře znát terén a mít dostatek času podrobně upřesnit úkoly a sladit součinnost. Především je nutno zdůraznit, že velitelé i vojska v dotyku budou dobře znát systém zátarasů jak před předním okrajem, tak i v blízkosti hloubce obrany nepřítelů. Tato znalost jim umožní včas zřídít průchody a provést konkrétní opatření k zabezpečení postupu téměř každého tanku.

Zničení nepřítelů na prvním, popřípadě na druhém obranném postavení bez použití vojsk hlavního úderného uskupení má zvláštní důležitost zejména proto, že na tato postavení nelze s výhodou používat zbraní hromadného ničení, především atomových granátů a pum vzhledem k možnému zasažení vlastních vojsk.

Proto se domnívám, že tohoto způsobu zahajování útočné operace bude používáno vzhledem k jeho značným přednostem především proti nepříteli, který zaujal dobře vybudovanou obranu.

Souhlasím s názorem soudruha kapitána Vaňka, že velmi často bude výhodné první postavení prolamovat v noci s překvapením pro nepřítelů a zlepšit tím podmínky pro zasazení hlavního úderného uskupení. Přitom je třeba vždy předem vyhodnotit možné změny bojové sestavy nepřítelů pro noc. K tomu bych chtěl dodat, že hlavní úderné uskupení bude nejvýhodnější zasazovat až za denního světla podle předem provedené součinnosti na mapách. Tím se do značné míry zlepší podmínky pro zahájení bojové činnosti hlavním úderným uskupením armády a rychlé rozvíjení operace do hloubky nepřátelské obrany.

Jak bude rozvíjet toto hlavní úderné uskupení armády útok do hloubky a v jaké sestavě?

Prolomením prvních postavení nepřátelské obrany úderným sledem vytváří se výhodné podmínky pro rozvíjení útočné operace vysokým tempem. K tomu je třeba připravit další předpoklady dovedným využitím zbraní hromadného ničení. Podle zásad a zvyklostí našich pravděpodobných nepřátel budou útvary nebo jednotky určené k obraně postavení divisních záloh zpravidla soustředěny po praporech v prostoru tohoto postavení. Bude proto výhodné na tyto prapory plánovat a provést atomové údery dříve, než zahájí přesun k zaujetí obrany. Rovněž bude účelné současně s úderem na vojska v prostoru postavení plukovních zá-

loha provést i úder na sborové zálohy nepřítele, které v dané době budou buď ještě soustředěny v prostoru pásma sborových záloh anebo budou zahajovat přesun k provedení protizteče ve prospěch prvního pásma obrany nebo k zaujetí obrany na pásmu sborových záloh. Po těchto úderech bude výhodné na důležité prostory na pásmu sborových záloh provést shoz vzdušného výsadku s cílem obsadit a do příchodu hlavních sil udržet důležité prostory na tomto pásmu. Za těchto podmínek hlavní úderné uskupení bude zasazováno v prostoru postavení plukovních záloh v předbojových sestavách a bude mít dobré předpoklady pro rychlé vyjítí k pásmu sborových záloh a pro jeho vzetí z chodu beze změny bojové sestavy ve vysokém tempu. Lze právem očekávat, že se nejméně k přednímu okraji tohoto pásma přepraví na vozidlech bez sesedání a bez ztráty času v předchozích bojích, neboť se během postupu mohou střetnout jen s ojedinělými odpory. Nesouhlasím s autorovým názorem, aby útok na přední postavení mobilní obrany byl zajišťován prapory prvního sledu, které by palbami svých prostředků umlčovaly nepřátelská pozorovací stanoviště, po případě palebné prostředky nebo by se připojily k útoku výjimečně jen rotami druhého sledu. Podle mého mínění bude mít velitel plánující použití úderného sledu vždy nedostatek sil, a proto nelze ponechávat téměř většinu sil k plnění zajišťovacích úkolů, čímž se i porušují organické svazky praporů. Sám autor v uvedeném příkladě dochází k závěru, že divise v obraně se třemi pluky v prvním sledu bude mít síly k organizování jen čtyř úderných odřadů. Proto k prolomení nepřátelského předního postavení na zbylých čtyřech až šesti směrech počítá v přípravném období předsunout po jednom až dvou zesílených praporech z druhosledových pluků divisi, které tvoří hlavní úderné uskupení. I když nelze zcela vyloučit použití částí hlavního úderného uskupení, nutno tento případ považovat za výjimku. Vždyť tyto prapory nutno nejméně 24 hodin předem předsunovat, čímž dáváme nepříteli možnost odhalit náš zámysl, a dále pak rozbíjíme organické celky pluků druhého sledu i pluků a praporů, které až dosud byly v dotyku s nepřítelem. V soudobých složitých podmínkách na bojišti by se tyto prapory pravděpodobně dlouho hledaly, čímž by byla snížena bojeschopnost vojsk, zejména divisi hlavního úderného uskupení, které budou mít za úkol vyjít až na bližší úkol armády beze změny operační sestavy.

Podle mého názoru je nutno pro úderný sled využívat především sil v dotyku, a to všech. Vytvářet z nich bojové skupiny v sí-

le praporu zesíleného dělostřelectvem, tanky a dalšími posilovacími prostředky tak, aby mohly samostatně plnit předvídaný úkol — zničit protistojícího nepřítele a ovládnout první nebo i druhé postavení nepřátelské obrany. Při nedostatku sil pro úderný sled provést manévry podél fronty, a to celými pluky, a zasadit jejich prapory vedle sebe. Tím vytvářet výhodné podmínky pro centralisaci plukovního dělostřelectva a pro vedení velitelem pluku. Neoslabovat hlavní úderné uskupení, zejména jeho divise prvního sledu, a předčasnými přesuny z hloubky neprozrazovat zbytečně náš zámysl.

Přitom k zabezpečení úspěchu úderného sledu počítat s použitím zbraní hromadného ničení zejména k zničení palebných prostředků nepřítele a odporů v prostoru postavení plukovních záloh a dále.

Autor článku oprávněně se obává, že nekryté, rozčleněné a nahuštěné prapory a rotní proudy hlavního úderného uskupení budou neobvykle účinně napadeny atomovými zbraněmi, řízenými strelami, palbami dělostřelectva a údery letectva na pochodových osách. Dále uvádí, „je otázka, zda takto napadené proudy budou schopny se rozvinout a úspěšně prolomit přední postavení mobilní obrany a rychle proniknout do hloubky s cílem využít atomových úderů provedených na zálohy nepřítele“. Jeho obavy jsou pochopitelné, avšak ne zcela odpovídají platným zásadám o vedení útočných operací.

Tak především je třeba si uvědomit, že i útok z chodu je nutno velmi pečlivě a všestranně připravit a zabezpečit. K tomu patří skryté a utajené provedení soustřeďování a přesunů vojsk k přednímu okraji a dále pak hlavně povinnost velitele armády (frontu), který operaci plánuje, naplánot a provést údery k zničení prostředků hromadného ničení a předejit nepřítele v jejich provedení. Tyto údery je třeba provést ještě před příchodem vlastních vojsk do výchozího prostoru. Dále nelze při přesunech a rozvíjení vojsk připustit jejich hromadění na malých prostorech a tím zvyšovat jejich zranitelnost. Přes všechna tato opatření je třeba počítat s tím, že nepřítel provede na úderné uskupení jednotlivé údery zbraněmi hromadného ničení. Budou však mít při splnění uvedených podmínek jen menší účinky a vyřadí jednotky nebo některé útvary a ne celé úderné uskupení. Právě proto klademe při procvičování otázek útoku z chodu zvláštní důraz na rychlé obnovení bojeschopnosti vojsk rychlým zasazováním druhých sledů a záloh a informujeme velitele druhosledových útvarů a svazků o úkolech prvních sledů, aby je mohl rychle nahrazovat. Proto také členíme bojo-

vé sestavy do větší hloubky a připravujeme rozvinutou komunikační síť pro široký manévr.

K podpoře bojové činnosti úderného sledu musí být zčásti využito palebných prostředků hlavního úderného uskupení, zejména dělostřelectva, k umlčení a zničení protistojících odporů a hlavně k zabezpečení postupu úderného sledu. Je pravděpodobné, že nepřítel bude na poměrně slabý úderný sled provádět protizteče, a proto je nutno zvláštní pozornost věnovat zabezpečení boků jak tohoto sledu, tak i hlavního úderného uskupení. Aby nebylo nutno předeem zaujímat palebná postavení velkým počtem dělostřelectva zabezpečujícího činnost úderného sledu, bude lépe zahajovat zteč v noci s překvapením bez předchozí dělostřelecké přípravy zteče.

V tomto případě nebude již nutno soustředit před útokem 850 až 950 hlavní jen k umlčení předního postavení mobilní obrany, jak to uvádí autor článku. Domnívám se, že bude nutno přezkoušet otázky vytvá-

ření potřebných hustot dělostřelectva a hledat cesty, jak je snížit. Vyvádění velkého počtu klasického dělostřelectva k přednímu kraji nepřátelské obrany lze velmi těžko utajit. Proto bude účelné používat především dělostřelectva dalekonosného, řízených i neřízených střel a raket, které mohou působit z větších hloubek a mají značně větší účinek.

V budoucnu se dá očekávat, že bude zvyšována síla úderného sledu a schopnost vést samostatně boj. Při dostatečném zabezpečení ostatními palebnými prostředky lze očekávat, že tento úderný sled bude dostávat hlubší úkoly ke vzetí nejméně celé hloubky prvního pásma obrany. K tomu bude třeba v širším měřítku využívat zbraní hromadného ničení, lépe zabezpečovat boky úderného sledu a jeho činnost sladit se vzdušnými výsadky vysazovanými do prostoru epicenter atomových úderů již na prvním pásmu obrany. Hlavní úloha v tomto směru připadne praporům, které budou plnit tento úkol většinou samostatně do celé hloubky prvního pásma obrany.

## DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK

### „K některým otázkám souběžného plánování“

Podplukovník Branislav Trnkócy

Ve „Vojenské mysli“ čís. 4/1957 uveřejnili major Hynek Odrášek a major Emanuel Otec velmi zajímavý článek „Některé otázky souběžného plánování“. Autoři v něm propagují a zdůvodňují velmi účinnou formu plánování ve zkrácené lhůtě. Opírají se o praktické zkušenosti z práce štábů a poukazují na konkrétní cestu k odstranění nedostatků při plánování jak v jednotlivých štábech, tak mezi jednotlivými stupni velení. Problematiku souběžného plánování posuzují z hlediska potřeb dělostřeleckých štábů, které u nás začaly používat první tohoto velmi účinného způsobu plánování. Autoři zdůrazňují potřebu jeho rozšíření na všechny složky štábu a vyzývají k diskusi o tomto problému. Využívám jejich výzvy a chci uvést svůj názor, částečně odlišný.

Souběžné plánování nutno pokládat za zvláštní způsob plánování, jehož účelem je získat čas pro podřízené štáby a vojska k organizaci boje. Mám však za to, že není možno mluvit o souběžném plánování v rámci jednoho štábu. Při plánování bojové činnosti vojsk jsou v činnosti orgánů velení možné v podstatě dva způsoby:

— plánování operace nebo boje je prováděno postupně na jednotlivých velitelských stupních; podřízení velitelé dostanou rozkazy a nařízení pro bojovou činnost a její všestranné zabezpečení souhrnně po ukončení plánování na vyšším stupni;

— plánování je prováděno současně na několika velitelských stupních na podkladě předběžných a postupně vydávaných rozkazů a nařízení.

Druhý způsob je ovšem složitější, ale je situací často vynucován. Při něm je možnost uplatnit různé způsoby souběžného plánování.

V rámci jednoho štábu však nevidím možnost vzniku takto rozličných způsobů plánování. Tu nutno v každém případě, při delších i velmi krátkých lhůtách na přípravu operace a boje, uplatňovat jediný správný a k úspechu vedoucí způsob: centralisované řízení plánování.

Při propagaci souběžného plánování v rámci jednoho štábu vedla autory zřejmě snaha odstranit nedostatky v součinnosti složek štábu, především vševojskového štábu a štábů druhů vojsk, které se ještě mnohdy při cvičeních s kratším přípravným

obdobím projevují. Tyto nedostatky jsou však rázu subjektivního, nikoli objektivního a jsou odrazem minulých, růstem odbornosti funkcionářů postupně překonávaných poměrů. Jejich podstatou byla izolovaná činnost vedoucích funkcionářů a jejich složek, neúplná nařízení a podklady pro činnost štábu jako celku, tak i jeho jednotlivých složek při plánování boje. Iniciativa při plánování vycházela v nepřípustném rozsahu zdola, od pracovníků jednotlivých složek štábu. Ti, zpravidla nezasvěcení do podstaty a podrobností zámyslu a celého rozsahu problematiky spojené s přípravou operace, určovali sami i podstatné rysy jednotlivých plánů, sháněli podklady u pracovníků jiných složek stejně málo informovaných. Součinnost mezi jednotlivými složkami byla složitá a podklady pro práci byly vyměňovány nepravidelně a opožděně.

Pokud tyto nedostatky ještě nebyly v některých štábech odstraněny, není k nápravě nutné zavádět nějaké nové způsoby plánování ve zkrácených lhůtách. Stačí k tomu prosazovat důsledněji ustanovení našich předpisů, které jsou v současné době uznávány více, než je třeba. Předpis pro polní službu štábů Oper-II-1 určuje v čl. 8 náčelníku štábu povinnost organisovat práci štábu jako celku, zabezpečovat jeho sladěnou práci, organisovat sladěnou práci vševojskového štábu se štáby velitelů druhů vojsk a náčelníkem týlu. V čl. 14 a 15 je uložena povinnost těsné vzájemné součinnosti náčelníků oddělení, velitelů a náčelníků druhů vojsk a týlu, již se dosahuje včasným dohovorem funkcionářů štábů, vzájemným stykem, výměnou údajů o situaci a společným zpracováním nejdůležitějších dokumentů. Stačí plnit tato ustanovení a dosáhne se sladěné práce celého štábu, která je nutná v jakémkoli případě, i když situace nevyžaduje souběžného plánování s podřízenými štáby.

Činnost štábů při cvičeních je proti zkušenosti zkreslována i způsobem zahájení cvičení, kdy velitel a štáb dostávají rázem celý rozsah úkolu, a jeho všestranného zabezpečení. V těchto případech se stává, že štáb je po určitou dobu, dokud se velitel nerozhodne, v nečinnosti. Ve skutečnosti podklady pro plánování ve štábu nevznikají tak složitě a v tak dlouhé době, aby vedoucí funkcionáři byli nuceni seznamovat své štáby s rozhodnutím velitele po částech. Veliteli a štábu dochází řada předběžných nařízení, na jejichž podkladě možno zahájit řadu dílčích prací na podkladech pro rozhodnutí, kterých se pak využije pro plánování.

Po vydání rozhodnutí velitele a po jeho zásadních pokynech k usměrnění plánování

operace je nutné, aby náčelník štábu ujednotil s náčelníky oddělení, s veliteli a náčelníky druhů vojsk podklady pro plánování, určil jeho rozsah a časový průběh a ujasnil způsob součinnosti mezi složkami štábu. Náčelníci oddělení, velitelé a náčelníci druhů vojsk budou mít takto všechny předpoklady, aby organisovali nejúčelněji práci svých složek na plánování operace, konkrétně určili náplň jednotlivých plánů a informovali své podřízené v takovém rozsahu, aby pracovali k zabezpečení zámyslu velitele. Pracovníci jednotlivých složek budou pak plně schopni vyřizovat navzájem součinnostní otázky méně významné, zatím co důležité problémy bude slaďovat náčelník štábu přímo s vedoucími funkcionáři.

Tento centralisovaný a jedině účelný způsob plánování nařizují naše předpisy. Aby se mohl tento způsob i v soudobých složitých podmínkách plně uplatnit, bylo by účelné v duchu předpisu důrazně zvýšit pravomoc náčelníka štábu jako prvního zástupce velitele a řídicího orgánu při plánování operace a boje. Mám na mysli takovou úpravu funkční pravomoci, aby náčelník štábu nezjednával součinnost za složky štábu s veliteli a náčelníky druhů vojsk, nýbrž úkoly složek štábu při plánování operace a boje a konkrétní úkoly součinnosti všem funkcionářům nařizoval.

Podle mého názoru možno tedy o souběžném plánování mluvit jedině mezi jednotlivými stupni velení. Tu umožňuje souběžné plánování bezesporu významným způsobem zvýšit produktivitu práce štábů, její rychlost a přesnost. Podmínkou však bude, aby v každé konkrétní situaci byl volen vhodný způsob a rozsah souběžného plánování.

Toto plánování může být prováděno:

— u nadřízeného štábu, kam budou povoláni nejnutnější funkcionáři a pracovníci podřízených štábů;

— na VS jednotlivých štábů.

Podle rozsahu se souběžné plánování může vztahovat

a) — jen na některé z podřízených štábů;

— na všechny podřízené štáby;

b) — na všechny složky zúčastněných štábů,

— jen na některé složky štábů;

c) — na celý rozsah plánování,

— na určitou omezenou problematiku: plánování přesunů, některé druhy bojového zabezpečení, plánování použití jednotlivých druhů vojsk apod.

Bude účelné, aby iniciátorem souběžného plánování byl náčelník štábu toho velitelství, u něhož se projeví potřeba uskutečnit tento způsob plánování. Po dohovoru s náčelníky oddělení, s veliteli a náčelníky druhů vojsk a týlu navrhne veliteli způsob provedení a rozsah souběžného plánování, uskutečňuje je a zabezpečuje jeho úspěšný průběh. Provádění souběžného plánování v celém rozsahu prací a u všech podřízených štábů bude výjimkou. Zpravidla bude tohoto způsobu použito u svazků a útvarů určených do prvního sledu a při zpracování složitých problémů, zejména rozsáhlých přeskupení a plánů použití druhů vojsk. Z uvedených dvou způsobů plánování bude asi častěji účelné použít prvního: provádět souběžné plánování přizváním nejnutnějších funkcionářů a pracovníků podřízených štábů alespoň na omezenou dobu do vlastního štábu. Tento způsob bude zvláště výhodný:

- nutno-li plánovat operaci nebo boj v době, když je podřízený štáb plně zaměstnán řízením bojové činnosti vojsk nebo jiným rozsáhlým úkolem (řízení činnosti vojsk v rámci operačního maskování apod.),
- když z hlediska utajení není účelné informovat podřízené štáby o nových úkolech;

- při plánování složitých problémů, při nichž je nutno dosáhnout přesného sladění plánů a zabezpečit plný vliv nadřízeného štábu.

Tohoto způsobu plánování se zpravidla zúčastní buď jen některý z podřízených štábů nebo úzký okruh specialistů od několika, po případě všech podřízených štábů. Při plánování nutno dbát, aby byl respektován a uplatněn vliv podřízených velitelů a jejich vedoucích funkcionářů na práci příslušníků jejich štábů. Tento způsob nemůže být ovšem uplatněn k plánování operace a boje v celém rozsahu.

Nutno-li uskutečnit souběžné plánování u všech podřízených štábů a v širším roz-

sahu problémů, možno uskutečnit souběžné plánování postupným vydáváním podkladů pro práci podřízeným štábům. Vydávání podkladů se uskuteční

- vydáním předběžných nařízení;
- vydáním dílčích nařízení podřízeným velitelům a jejich funkcionářům buď přímo nebo prostřednictvím styčných důstojníků;
- postupným zasláním jednotlivých nařízení ihned po jejich zpracování;
- oznámením dílčích problémů z jednotlivých oborů plánování ihned po jejich zpracování, zpravidla s využitím pojítek.

Při tomto způsobu souběžného plánování mohou být jednotlivé problémy plánovány v podřízených štábech po jejich zpracování nadřízeným štábem nebo mohou být i tyto dílčí problémy plánovány souběžně. V rozporu s míněním autorů článku myslím, že při souběžném plánování dílčích problémů bude účelné povolat pracovníky podřízených štábů dočasně k vypracování plánu na nadřízený štáb. Oznamování dílčích problémů a jejich změn podřízeným štábům je příliš těžkopádné a může vést k mnoha omylům.

Souběžné plánování vyžaduje ovšem ve zvýšené míře provádění kontroly a poskytnutí pomoci podřízeným štábům. Jeho úspěchu plně závisí na schopnosti náčelníka štábu a vedoucích funkcionářů nadřízených štábů řídit tuto složitou práci, předvídat a včas obstarat podklady pro nerušenou činnost své složky u všech souběžně plánujících štábů.

Způsoby a rozsah souběžného plánování budou tedy velmi rozmanité a při účelném jejich uplatnění mohou významně přispět k sladění a včasnému naplánování operace v krátkých lhůtách. Je nábílední, že úspěchu možno dosáhnout jedině procvičováním souběžného plánování při cvičeních. Proto nutno uvítat iniciativu autorů a pomáhat jim diskusí přiblížit problém všem pracovníkům našich štábů.

## DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK

### k článku „Použití výsadků v obranné operaci armády“

(VM 4/1957)

Článek plukovníka Nováka je dobrým podnětem k diskusi o tak důležitém problému, jako je použití vzdušných výsadků. Podle autorovy výzvy k diskusi by se snad zdálo, že je použití vzdušného výsadku v útočné operaci v naší armádě zcela vyřešeno. Na tuto otázku se pokusilo několik důstojníků napsat svoje názory ve Vojenské mysli a v Práci Vojenské akademie Klemen-

ta Gottwalda. Nenašel se však ani jeden zkušený velitel a štábní pracovník nebo odborník výsadkového vojska, aby jejich výklad rozšířil, schválil nebo opravil. Či snad nemají k této problematice co říci? A stejně je tomu s článkem plukovníka Nováka.

To jsem pokládal za nutné předestlat v úvodu ke svému diskusnímu příspěvku.

Především je třeba se vyjádřit k úko-

lům, které autor předpokládá plnit v obranné operaci vševojskové armády vzdušnými výsadky. Použití vzdušných výsadků skutečně může být velmi bohaté. Přesto však jsem toho názoru, že uváděných úkolů je příliš mnoho a některé z nich jimi nemohou ani být s úspěchem splněny.

Tak vezměme ku příkladu jeden z nich — zabezpečení čar rozvinutí pro protiúder, jestliže pozemní vojska nestačila to provést včas sama. Za předpokladu, že byl postup útočníka úspěšný, může dojít k provedení armádního protiúderu zpravidla zhruba druhého dne operace. Podmínky pro použití výsadku k plnění tohoto úkolu by byly podle autorových vývodů vcelku výhodné. Je však nutno odpovědět na otázku: Odvážil by se velitel armády spustit protiúder, kdyby pozemní vojska nebyla schopna udržet čáry rozvinutí pro protiúder? Myslím, že ne, nýbrž že by především byl nucen zpevnit obranu prvních sledů, která zakolísala, a připravit podmínky pro provedení protiúderu frontových záloh.

Co se týče včasnosti zásahu načáru rozvinutí, je třeba uvážít, zda tam mohou být v pohotovosti k obraně dříve vzdušné výsadky, které jsou v prostoru letišť, než pozemní vojska. Krátká hrubá kalkulace nám ukáže výsledek.

a) Vzdušný výsadek je v pohotovosti v prostoru letišť 250 km od předního okraje obrany; varianty zásahů jsou připraveny:

|                                                   |                 |
|---------------------------------------------------|-----------------|
| — proniknutí rozkazů,                             |                 |
| přistavení letounů                                | 30 min.,        |
| — přesun na letiště,                              |                 |
| nasednutí (výsadek bez těžkého materiálu)         | 60 min.,        |
| — přesun na letiště,                              |                 |
| nasednutí, naložení (výsadek s těžkým materiálem) | 180 min.,       |
| — přelet                                          | 30 min.,        |
| — přistání, vysazení,                             |                 |
| zaujetí obrany                                    | 60 až 120 min., |
| celkem potřeba                                    | 180 až 360 min. |

K zabezpečení čáry rozvinutí by potřeboval vzdušný výsadek v síle výsadkové brigády bez těžkého materiálu asi 3 hodiny, s materiálem asi 6 hodin. A to, myslím, není kalkulace nijak přepjatá. Při postupném zaujímání obrany by mohly první jednotky přijít bez materiálu asi za 2,5 hodiny, s materiálem asi za 4 hodiny.

b) Úkol zajištění čáry rozvinutí má plnit motorisovaný střelecký pluk druhosledového svazku armády, který je v pohotovosti v prostoru armádního pásma obrany. Čára rozvinutí k protiúderu je v prostoru 2. pás-

ma obrany, vzdálenost 25 km. Varianty použití jsou připraveny:

|                                    |                  |
|------------------------------------|------------------|
| — proniknutí a upřesnění rozkazu   | 30 min.,         |
| — přesun a postupné zaujetí obrany | 120 až 150 min., |
| celkem                             | 150 až 180 min.  |

Motorisovaný střelecký pluk může účinně zajistit čáru rozvinutí za 2,5 až 3 hodiny. Z hrubé kalkulace vyplývá, že použití vzdušného výsadku v tomto případě výhodné není a že mohou tento úkol výhodněji plnit pozemní vojska.

Z úkolů uvedených autorem bude v obranné operaci armády účelné vzdušnými výsadky zejména plnit

- dovršení účinku vlastní protipřípravy v předpolí,
- zabránění hrozícímu obklíčení vlastních vojsk,
- zabránění odchodu obklíčovaných vojsk nepříteli atd.

Bude to tedy plnění úkolů v místech, kde není zásah pozemních vojsk možný — v týlu nepříteli, za překážkami apod. Průzkumové a diversní úkoly, jako zničení základů zbraní hromadného ničení, desorganizační velení apod., budou převážnou měrou plněny jednotkami zvláštního určení, které jsou pro ten účel cvičeny.

Pokládáme-li za důležité mnohostranné použití vzdušných výsadků v obranné operaci armády, musíme se právem ptát, kde armáda vezme k plnění těchto úkolů prostředky? Sám autor uvádí, že armáda v současné době dostane v obranné operaci... „ne více než jednu výsadkovou brigádu“. Neholi je to maximální hranice, která podle mého názoru v mnohých případech nebude ani sněna.

Bude-li tedy ku příkladu vzdušného výsadku použito k dovršení účinku vlastní protipřípravy v předpolí, bude přiděl výsadkových jednotek vyčerpán a velitel armády nebude mít k plnění dalších důležitých úkolů již žádné prostředky toho druhu.

Autor článku se proto právem dožaduje zvýšení počtu svazků a útvarů výsadkových vojsk a úpravy jeho podřízenosti. To je jeden způsob, jak by bylo možno dosáhnout zlepšení v tomto směru. Výcvik i použití výsadkových vojsk jsou však nákladné a přitom mají značné ztráty při plnění bojových úkolů. To by do značné míry brzdilo doplňování zvýšených počtů svazků a útvarů výsadkového vojska.

Dalším způsobem řešení je využití svazků a útvarů pozemního vojska k plnění úkolů vzdušných výsadků. Soudobé prostředky vzdušné přepravy plně dovolují dopravovat

vojska vzduchem. V obranné operaci, kdy jde o pružnou a rychlou přepravu na krátké vzdálenosti, je pro tento účel zvlášť výhodné použít vrtulníků.

Výhoda použití vrtulníků záleží zejména v tom, že mohou přistát v prostoru rozmístění jednotek, čímž odpadne přesun vojsk na letiště, a v možnosti přistání na kterémkoli místě.

Jejich nevýhodou je poměrně velká zranitelnost. Proto je k uskutečnění přepravy vzduchem nutná aspoň místní vzdušná nadvláda. Té však je stejně bezpodmínečně třeba i k provedení manévru pozemních vojsk v obraně.

Takto přepravovaných pozemních vojsk může být použito téměř ke všem úkolům, které autor článku předpokládá plnit v obranné operaci armády vzdušným výsadkem. Výjimku snad činí jen diversní a průzkumné úkoly plněné jednotkami zvláštního určení.

K rychlému použití vzdušného výsadku

z pozemních vojsk bude ovšem třeba, aby měl velitel armády k dispozici vrtulníky buď jako organický prostředek armády nebo je měl přiděleny starším náčelníkem. O potřebě organisovat jednotky vrtulníků u vševojskové armády bylo napsáno již mnoho, proto se o tom nebudu dále rozšiřovat.

Soudobý vševojskový boj vyžaduje provádět rychlý manévr vojsk za všech podmínek. V častých případech bude nutno uskutečňovat tento manévr i vzdušnou cestou. Proto je třeba přikročit k výcviku pozemních vojsk v tomto způsobu přepravy a k využití jich k plnění úkolů vzdušných výsadků. V obranné operaci vševojskové armády mohou takto vycvičená vojska, zabezpečená pohotovými prostředky vzdušné přepravy, z valné části nebo zcela plnit úkoly vzdušného výsadku organisovaného z výsadkových vojsk a podle vývoje situace uskutečňovat rychlý manévr.

Zpracoval podplukovník Ladislav Krupka

## DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK

### „K otázkám efektivnosti ve velení a řízení vojsk“

(VM 5/1957)

Ve Vojenské myslí čís. 5/1957 zveřejnil soudruh kapitán Matěj Jakoby své praktické poznatky a zkušenosti ze štábních cvičení. Poukazuje v nich na příčiny neúspěchů našich štábů při prováděných cvičeních a pokouší se navrhnout opatření k zlepšení jejich práce. Podle mého názoru takového článku je nutno uveřejňovat ve Vojenské myslí častěji s cílem zevšeobecňovat praktické zkušenosti a rozvinout o těchto důležitých otázkách diskusi. Pokusím se zaujmout stanovisko k řešeným otázkám a navrhnout opatření k zlepšení efektivnosti velení a řízení vojsk.

Autor článku správně ukazuje na velkou fyzickou i duševní vyčerpanost našich štábů po několikadenních cvičeních a dochází k závěru, že by naše štáby při takovémto stylu práce ve skutečnosti nesplnily ještě vyšší požadavky, které na ně bude soudobý boj klást. To je závažná okolnost, z které je třeba vyvodit správné důsledky.

První příčinu tohoto stavu vidí autor v organisaci práce štábu a jednotlivých oddělení. K jeho závěru bych chtěl dále dodat: Podle dosavadních zvyklostí vyžadujeme od cvičících štábů jako celku plnění mnohých úkolů, které jim funkčně nepřísluší a které ve skutečnosti nikdy řeší

nebudou. Tak na příklad „z cvičných důvodů“ chceme, aby velitel navrhoval za staršího náčelníka epicentra atomových pum, řešil údery letectva, boj se zbraněmi hromadného ničení apod., ač je to jasnou povinností staršího náčelníka. Cvičícím štábům nedává štáb ředitelství cvičení všechny podklady, jak by tomu bylo ve skutečnosti. Tak na příklad při divizním cvičení téměř nikdy řídící cvičení neorganisuje součinnost ve funkci velitele armády s velitelem cvičícího svazku. V krajním, příznivém případě se cvičícím vydá povšechně zpracovaný výpis z plánové tabulky součinnosti.

To je podle mého názoru jedna z dalších příčin, proč jsou štáby při cvičeních úplně vyčerpany. Další důvod vidím v nízkých praktických návycích v plnění úkolů v polních podmínkách. Důstojníci štábu totiž pro vlastní přípravu na plnění úkolů podle svého funkčního předurčení mají nejméně času a kromě několika dnů v roce na cvičeních pro jiné časově naléhavější úkoly na svou osobní přípravu nemají čas. Další a jistě ne poslední příčinu vidím v tom, že někteří důstojníci nejsou zařazováni a soustavně připravováni na funkci, pro niž jsou předurčeni. Mnohdy ani nevědí své předvídané urče-

ni a na každém cvičení jsou zařazováni do jiné funkce. To sice rozšiřuje jejich rozhled, práci však to nepřispívá. Konečně je nutno se zmínit i o vlastním stylu práce ve štábech, zejména při vedení boje. S tím souvisí i otázka stabilisace kádru, která má značný vliv na vnitřní součinnost a na celou práci štábu.

V přípravném období, dokud je většina štábu soustředěna na velitelském stanovišti a provádí plánování, práce probíhá vcelku organizovaně a je zabezpečena i nejnужnější vnitřní součinností ve štábu. Horší již je to s řízením vojsk. Ta jsou většinou ponechána svému osudu a rovněž průzkumu nepříteli a vyhodnocování získaných zpráv je věnována menší pozornost, neboť štáb plánuje.

Při vedení boje, jakmile velitel se svou skupinou zaujme velitelsko-pozorovací stanoviště, vnitřní součinnost štábu se značně bortí. Náhlé a rychlé změny situace neprohlíží mezi jednotlivými stanovišti velitelské dostatečně rychle a výměna zpráv a informací a i na jednotlivých stanovištích probíhá většinou živelně. Veškerá činnost štábu se většinou zaměřuje na rychlé okopírování situace do pracovní mapy převážně přes oleátu a to trvá většinou tak dlouho, že na plnění dalších úkolů pro řízení vojsk, informací ZVS, TVS, sousedů a podřízených již nezbývá čas.

Zprávy a informace a vydané rozkazy zpravidla nikdo nezaznamenává, natož pak, aby je někdo přezkušoval. Kromě toho, jak správně uvádí soudruh kapitán Jakoby, někteří důstojníci plní funkce telefonistů, šifrantů a někdy i pobočníků, čímž se okruh výkonných orgánů zužuje na úkor odpočinku. Při vedení boje se zpravidla vůbec nevyužívá předem zpracovaných plánů, a proto se musí již dříve dobře rozpracované otázky nově řešit, a to zpravidla jiným důstojníkem než zpracovatelem dotčeného plánu. Nevyužíváním původně zpracovaných plánů a méněm zpracovatelů dochází ke zbytečným ztrátám času a často i ke zmatkům.

Kromě toho někteří naši funkcionáři chtějí mít stále u sebe co možná nejvíce spolupracovníků proto, aby měli jistotu, že mohou s nimi vyřešit jakoukoli situaci. Nelze nakonec popřít i tu skutečnost, že někteří důstojníci považují za projev hrdinství a obětavosti, nespí-li po celou dobu cvičení. Jaký je užitek z práce důstojníka, který čtyři dny nespí, je nám všem ze zkušeností známo.

Uvedenými skutečnostmi chci zdůraznit, že naše štáby musí přecházet na nový styl práce, využívat na příklad dispečinku k zabezpečování nepřetržité vzájemné informo-

vanosti a vnitřní součinnosti. Dále dovést v méně napjatých situacích odeslat část důstojníků na odpočinek a hlavně neměnit příliš často úkoly důstojníkům štábů a tvrdě požadovat, aby každý plnil své funkční povinnosti. Skoncovat s tím, že činnost celého štábu doslova visí na několika schopných jednotlivcích, ale využívat celého kolektivu štábu a plně rozvíjet vzájemnou soudružskou spolupráci.

Další příčinou mnohých nedostatků práce našich štábů je zbytečné zpracovávání některé dokumentace. Mám na mysli především pracovní mapy. Podle dosavadních zvyklostí vede pracovní mapu snad každý důstojník štábu bez ohledu na to, zda ji k výkonu své funkce potřebuje. Přitom každý příslušník štábu chce mít na mapě podrobně celou situaci. Kontrolní a řídicí orgány totiž až dosud velmi často přezkušují důstojníky cvičících štábů ze znalostí situace, rozhodnutí a zámyslu velitele, prohlíží jeho pracovní mapu bez přihlídnutí k jejich zařazení. Proto také všichni cvičící mají hlavní zájem na tom, aby měli úplnou pracovní mapu a tím ztrácejí hodně drahocenného času. K zlepšení situace bude tedy nutno, aby pracovní mapy byly vedeny v omezeném počtu jen těmi funkcionáři, kteří je nezbytně potřebují a jen v rozsahu potřebném podle odbornosti.

Bude-li ve štábech zaveden dispečerský styl práce a bude-li mít dispečerská skupina za povinnost vydávat rychle všem funkcionářům pracovní mapy rozmnožené dotiskem, od požadavku vést mapy podle odbornosti upustit. Rovněž samu pracovní mapu nutno vést jednodušším způsobem i když nadále pracovní mapa musí být dostatečným podkladem pro vydávání rozkazů, je třeba hledat cesty k tomu, aby její přípravu bylo možno provést rychleji než dosud. Mám na mysli především upustit od dosavadní praxe, kdy se na pracovní mapy pracně zakreslovaly různé tabulky signálů, volacích znaků apod. Podle mého názoru je účelnější tyto údaje mít na zvláštní tabulce, kterou je možno rozmnožit pro všechny funkcionáře a hlavně ji účelně využívat i při práci v terénu. Tabulky zakreslované přímo do map ve většině případů při větší změně situace již byly za přehybem mapy, a bylo proto nutno buď zakreslit nové nebo častěji pracně připravovat novou pracovní mapu. Rovněž je třeba snížit počet výkazových map a na příklad u svazku je vést jen u operačního oddělení, u průzkumného oddělení, u velitelské dělostřelce a u týlu po jedné. U ostatních složek vést jen pracovní mapy.

Spoustu drahocenného času ztrácejí příslušníci štábů tím, že se veškerá hlášení předávají po linii odbornosti. Tím pocho-

pitelně jsou nadměrně zatěžována pojítka, místo jejich využití se zprostředkovávají hovory, dochází k různým dohadům o pořadí a přednosti v hovorach apod. K ekonomickému využití pojítek a k podstatné úspoře času všech příslušníků štábu by jistě přispělo slučování bojových hlášení a bojových nařízení. To by bylo možno provést zejména na stupni útvaru a svazku, kde by bylo možné předkládat bojová hlášení a vydávat bojová nařízení společná pro všechny složky štábu rozmístěné na jednom velitelském stanovišti. Do určité míry se tím sice zvýší požadavky na vnitřní součinnost, zato však se zlepší vzájemná informovanost celého štábu a hlavně se zlepší využívání pojítek pro skutečné velení. Rovněž nebude nutno u všech složek vést přehledy přijatých a vydaných rozkazů a hlavně budou vydávány předem sladěné rozkazy. Pro složky rozmístěné na velitelském stanovišti by provádělo koordinaci operační oddělení a u složek na tylovém velitelském stanovišti náčelník organizačně plánovacího oddělení. Tohoto způsobu práce bude možno používat zvláště po vybavení štábů dispečinkem.

Pokud článek pojednává o ostatní dokumentaci, je nutno souhlasit s názorem, aby se zpracovávala jen nezbytně nutná dokumentace a takovou formou, která je nejvýhodnější. Nelpět tvrdošíjně na požadavku vyjadřovat vše graficky. Přitom je třeba zdůraznit, že se plány budou vždy zpracovávat, a to tak, aby byly přesným podkladem pro řízení vojsk a pro informovanost staršího náčelníka i vlastního štábu. Proto tyto plány musí být zpracovávány včas a teprve potom vydávat nařízení vojskům. Pro přípravu vojsk k bojové činnosti využívat v širší míře přípravných rozkazů. Práci štábu nesporně přispěje, skončíme-li se zbytečným vydáváním povšechných rozkazů a nařízení a ponecháme-li náčelníkům větší iniciativu. Rovněž bude třeba upustit od dosavadních zvyklostí vyžadovat hlášení o situaci téměř každých pět minut. Pevně stanovit termíny předkládání hlášení a tvrdě lhůty dodržovat, kromě povinností hlásit některé zvlášť důležité události na frontě.

Závěrem k této části bych chtěl říci: zpracovávat dokumentaci jen podle skutečné potřeby, nepřehánět lživost na úkor kvality a ztotožňuji se s návrhem soudruha plukovníka Varvařovského, aby se tabulky a jiné textové údaje nepsaly na plány, nýbrž byly jen přílohami, které je možno psát strojem.

Dále je možno souhlasit s názorem, že mnohá naše pojítka již neodpovídají požadavku rychlého a přesného předávání zpráv. O nutnosti zavádění nejmodernějších pojítek, utajovačů apod. se již ve Vojenském

mysli několikrát psalo a je to jistě požadavek oprávněný a velmi naléhavý. Přesto je však třeba vycházet z reálné skutečnosti a zabezpečovat velení tím, co v dané situaci máme a skutečně můžeme mít. Tak připravovat naše štáby a velitele k velení vojskům za ztížených podmínek, které nejvíce odpovídají danému stavu. Zároveň přezkoušovat nové formy práce, rozmístování a vybavení velitelských stanovišť a dosáhnout rozhodujícího zlepšení v materiálním vybavení našich štábů.

Ve stejném čísle Vojenském myslí soudruh plukovník Ludvík Varvařovský zveřejnil své názory na nové způsoby práce štábů a nové druhy dokumentace. V podstatě s jeho závěry až na několik výjimek, o nichž se dále zmíním, souhlasím. Kladem celého článku je logicky popsany způsob při ujasňování úkolů velitele armády, který se správně zaměřuje na otázky správného použití a využití atomových zbraní. K tomu bych chtěl dodat, že podle posledních názorů za použití taktických atomových zbraní a taktických raket plně odpovídá veliteli vševojskové armády. Z toho vyplývá, že velitel armády a zejména příslušníci jeho štábu, předurčení řešit tyto otázky, musí být dokonale připraveni hluboce řešit všechny otázky souvislé s volbou cílů, s určením prostředků napadení, průzkumu cílů, jakož i prověrky cílů těsně před úderem.

Nesouhlasím však s autorovým závěrem, že „při zakreslování situace nepřítele zakresluje nejen to, co je o nepříteli známo v okamžiku plánování, ale i to, co předpokládáme, že nepřítel bude dělat, tj. pravděpodobný záměr jeho vedení boje nebo operace“. Podle mého názoru lze velmi těžko při plánování odhalit skutečný záměr nepřítele, a proto je zakreslování jeho předpokládané činnosti do jisté míry fantasií.

Zakreslováním zámyslu nepřítele s uvedením možných variant pravděpodobné jeho činnosti do grafického plánu operace je příliš pracné a zbytečně přepíná mapu. Prakticky těchto údajů nebude využito, neboť při vedení operace může dojít a ve většině případů dojde ke zcela jiné činnosti nepřítele. Další nevýhodu vidím v tom, že se všichni zpracovatelé plánu zaměří na variantu jimi předvídanou, čímž do jisté míry bude ovlivňováno i jejich další rozhodování. Domnívám se, že se zhodnocení zámyslu a možné činnosti nepřítele musí provést — a dosud se tak děje — při organizaci součinnosti, a proto je zbytečné prodlužovat zpracování grafického plánu operace nepřesnými dohady o možné činnosti nepřítele.

V též článku zdůvodňuje autor nutnost zpracovávat plán protiradiotechnických opatření na stupni armáda. Je nutno

zdůraznit, že v dosavadním stadiu znalostí otázek protiradiotechnických opatření zpracovávání tohoto plánu nespěje k hlubšímu pochopení a prostudování této důležité a dosud tak málo známé tematiky. Přesto se domnívám, že na stupni armáda nebude třeba plán protiradiotechnických opatření zpracovávat. Podle mého názoru protiradiotechnická opatření je třeba zásadně plánovat a provádět v širším rámci, a to nejméně na stupni frontu. U štábu frontu se proto bude vždy zpracovávat plán protiradiotechnických opatření, a to dosti podrobně, neboť jediné promyšlenou a všestranně zabezpečenou činností všech prostředků v rámci frontu lze dosáhnout úspěchu při řešení tohoto složitého problému. Vševojsková armáda nemá vlastní organické protiradiotechnické prostředky a ty jí budou přidělovány jen jako posilový prostředek, pokud bude armáda plnit důležitý úkol, zejména na samotném směru. Ve většině případů si front tyto prostředky ponechá ve vlastní podřízenosti a bude je přímo řídit. Připustíme však, že polní armádě jsou přiděleny jeden protiradiový prapor, jeden protiradiolokační prapor a speciální ženijní jednotka protiradiolokačního maskování. Všechny tyto jednotky jsou sice určeny k provádění protiradiotechnické činnosti, avšak jsou povahou svého určení i po technické stránce zcela odlišné a ve své činnosti na sobě nikterak nezávislé.

Každá z nich může tedy provádět svou činnost úplně samostatně. Dále je třeba uvážit, že po stránce odborné podřízenosti tyto jednotky podléhají různým náčelníkům — náčelníkovi spojení, náčelníkovi PVO a ženijnímu náčelníkovi. Tito odborní náčelníci také nejlépe ovládají jejich technické možnosti a v podstatě jimi řeší úkoly funkčně jim příslušející. Na příklad náčelník PVO ztěžuje nebo zamezuje činnost nepřátelského letectva rušením jeho radiolo-

kačních prostředků, aniž tato činnost musí být slaďována na stupni armády s radiovým rušením řízeným náčelníkem spojení nebo dokonce s radiolokačním maskováním. Touto úvahou chci zdůraznit, že vzájemnou koordinaci použití nejrůznějších prostředků protiradiotechnických opatření musí provádět štáb frontu. Armáda pak již bude jen vykonavatelem dílčích úkolů, které dostanou v odborných směrnicích jednotliví náčelníci po své speciálnosti, a ti také za jejich splnění budou plně odpovídat. Proto považují za neúčelné zpracovávat na stupni polní armády plán protiradiotechnických opatření, neboť tím by se štáb zbytečně zatěžoval, aniž by mohl zlepšit nebo snad prohloubit opatření nařízená frontem. K řízení a k případnému upřesnění jednotlivých opatření využít odborných náčelníků, kteří si v nezbytném případě otázky vzájemné součinnosti mohou kdykoli upřesnit. V tomto případě bude mít operační oddělení armády za povinnost seznámit se s plánovanými opatřeními nařízenými štábem frontu a využít jich při bojové činnosti vojsk a podle potřeby upřesnit některé úkoly s přihlédnutím k plánované činnosti vojsk.

Lze souhlasit s tím, že ve výjimečných případech, zejména při bojové činnosti armády na samostatném směru, bude štáb armády plán protiradiotechnických opatření zpracovávat. Proto bude účelné, aby se s jeho obsahem a formou zpracování štáb dobře seznámil, a hlavně, aby správně využil těchto opatření k zabezpečení bojové činnosti vojsk a k jejich ochraně proti úderům nepříteli.

Domnívám se, že je nutno hledat cesty, jak zjednodušovat činnost našich štábů, zabránit zbytečnému zpracovávání dokumentace, která není nutná k řízení bojové činnosti vojsk, a tak získávat čas pro plnění hlavních úkolů.

Zpracoval podplukovník Josef Bláha

## DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK

k článku podplukovníka F. Šoukala (Vojenská mysl čís. 5/1957)

„Poznámky k organizaci základní taktické a střelecké jednotky dělostřelectva“

1. V uvedeném článku upozorňuje autor na řadu současných problémů dělostřelectva, mimo jiné na problém dělostřeleckých jednotek.

Při řešení otázek organizačních změn nutno vyvodit důsledky ze zvláštností podmínek současného boje. Dosavadní organizace dělostřeleckých jednotek byla vytvo-

řena na určitém stupni historického vývoje, zvláště za Veliké vlastenecké války, a osvědčila se. Velký rozvoj techniky a její postupné zavádění do armády a rozšiřování vynucuje si nové formy boje a tyto formy si vynucují i novou organizaci jednotek. Také organizace dělostřeleckých jednotek se musí novým podmínkám přizpůsobit.

Základní střeleckou a taktickou jednotkou dělostřelectva je dělostřelecký oddíl (Děl-I-1, čl. 3). Bojová sestava dělostřeleckého oddílu se skládá z velitelské, pomocné a záložních pozorovatelů oddílu a z bojových sestav baterií. Bojová sestava baterie se skládá z děl rozmístěných v palebném postavení a z pozorovatelů. Bojovou sestavu dělostřeleckého oddílu vytvářejí tedy dva hlavní prvky (sled pozorovatelů a tzv. palebný oddíl), vzdálené od sebe několik kilometrů a navzájem spojené pojitky.

Velení oddílu lze však snadno narušit. Podle čl. 24 předp. Děl-I-1 je štáb oddílu neustále s velitelem oddílu na pozorovatelně. Čl. 34 uvedeného předpisu dokonce vypočítává, že na pozorovatelně velitele oddílu je kromě velitele a náčelníka štábu oddílu ještě náčelník průzkumu, náčelník spojení, průzkumníci- pozorovatelé, počtáři a spojaři, to znamená asi osm až dvanáct i více osob. Rovněž na pozorovatelnách velitelů baterií je mnoho personálu. Tak velký počet osob na pozorovatelnách je nevýhodný nejen z hlediska snadného vyřazení nejdůležitějšího prvku velení, ale také z hlediska utajení, poměrně rozsáhlého ženižního budování, obtížnosti zásobování apod.

Obsluhám děl velí starší důstojníci baterií a velitelé čet podle povelů, které dostávají z pozorovatelů velitelů baterií nebo od zástupce velitele oddílu, který je v palebném postavení.

**Velení oddílu nemá dostatečnou průzornost.** Velet palebným bateriím z pozorovatelny oddílu prostřednictvím velitelů baterií je příliš zdoluhavé a těžkopádné. Způsoby spojení nyní cvičené jsou poměrně složité, kladou vysoké nároky na přípravu radistů, nepředpokládají možnost přerušení spojení, poruch a poškození rádiových stanic a vyžadují mimořádně vysokou kázeň na pojítkách. Takového stupně výcviku a materiálního zabezpečení dosáhnou jen velmi dobře vycvičené dělostřelecké jednotky s vojáky v základní službě, je otázkou, jak tomu bude na bojišti, kde je nepřítel, boj netrvá jen tři dny a značný počet spojařů přijde bez nutných návyků ze zálohy. V současných podmínkách musí být snahou organizovat spojení nesložité, bez zbytečně vysokých nároků na obsluhu a zabezpečené zdvojením i vícenásobně. Otázce zabezpečení součinnosti s jednotkou, které je dělostřelecký oddíl přidělen nebo kterou podporuje, není zatím věnováno dostatek pozornosti ani po stránce přípravy kádrů, ani po stránce technické.

Má-li být dělostřelecký oddíl základní taktickou jednotkou dělostřelectva, musí být také jednotkou s a m o s t a t n o u.

To si vynucuje některé změny v organizaci dělostřeleckého oddílu, mimo jiné připlánování topografického družstva (samostatné připojení bojové sestavy), družstva spolek na motocyklu (zajištění spojení, rychlé a jisté zaujímání bojové sestavy), zdravotnické hlídky a některých specialistů (ženijní instruktor, automobilní specialisté apod.).

Osobní výzbroj příslušníků dělostřeleckého oddílu nezabezpečuje dostatečnou palebnou sílu při obraně bojové sestavy, popřípadě pochodového proudu. Ve výzbroji je příliš mnoho pistolí (až 20 % celkového počtu zbraní) a příliš málo prostředků pro boj proti tankům. Sledujeme-li zahraniční odborný tisk, zjistíme, že vojenští specialisté věnují problémům bojového zabezpečení činnosti dělostřeleckých jednotek mimořádnou pozornost. Poukazují na to, že obrana všech prvků bojové sestavy dělostřeleckých jednotek musí být schopna vzdorovat všem druhům a prostředkům nepřátelského umlčení, a navrhuji různá organizační opatření i doplnění programů bojové přípravy o vhodná témata, např. i o činnost palebných jednotek v obklíčení. Zároveň zdůrazňují nutnost vybudovat palebná postavení z protiatomového hlediska a upravit je ke kruhové obraně. Organizace obrany palebného postavení oddílu amerického dělostřelectva na korejské bojišti počítala až s 20 tarasnicemi a s 20 kulomety. Počet bazook u oddílů dosahuje až padesáti.

Je třeba také řešit otázku dopravy materiálu. Dělostřelecké jednotky mají tak velké množství materiálu (spojovací, optický, měřičský, ženižní, chemický, osobní výstroj apod.), že nejsou s to tento materiál převážet vlastními prostředky.

Článek podplukovníka Š o u k a l a správně upozorňuje na základní otázku bojové přípravy dělostřelectva. Hlavním článkem bojové přípravy musí být příprava oddílu. Řízení i provádění bojové přípravy u dělostřeleckého oddílu je poměrně složité. U baterie nynějšího složení se cvičí vojáci asi osmi různých vojenských odborností. Řádně je vycvičit po odborné stránce není v možnostech baterie. Proto I. díl Programů bojové přípravy vojáků a jednotek útvarů pozemního dělostřelectva nařizuje slučovat specialisty (průzkumníky, počtáře, radiofonisty, radiotelegrafisty, telefonisty apod.) pro odbornou přípravu do zvláštních výcvikových skupin v rámci oddílu nebo pluku a tento soustředěný výcvik provádět denně za řízení odborných náčelníků oddílu nebo pluku.

Z uvedených i z dalších zvláštností, nedostatků, poznatků a zkušeností vyplývá

nutnost provést změny v názorech na organizaci dělostřeleckého oddílu a v souvislosti s tím i na některé otázky bojové a velitelské přípravy u dělostřeleckých jednotek.

- Zvláště se jeví jako výhodné nebo nutné
- zabezpečit samostatnost oddílu na bojišti,
  - organisovat pružnější velení oddílu,
  - zmenšit zranitelnost oddílu,
  - zvýšit pohyblivost oddílu,
  - připlánovat větší počet prostředků bojového zabezpečení oddílu,
  - stanovit takovou organizaci oddílu, aby byla v míru i ve válce téměř táž.

2. Domnívám se, že by bylo správné provést některé větší změny v organizaci dělostřeleckého oddílu.

Organisace dělostřeleckého oddílu:

- velitelství oddílu,
- štáb oddílu,
- velitelská baterie,
- dvě až tři palebné baterie.

Velitelství oddílu ponechat beze změny, štáb oddílu zesílit o dva až tři důstojníky-dělostřelecké pozorovatele, pomocníka pro střelbu (dosud pomocník náčelníka štábu) a ženijního instruktora. Dělostřelecké pozorovatele a pomocníka pro střelbu cvičit tak, aby mohli úspěšně plnit funkce pomocníka velitele oddílu na pozorovatelně, nahradit náčelníka průzkumu nebo zástupce velitele oddílu, vykonávat funkce předsumnutých pozorovatelů a styčných důstojníků a plnit palebné úkoly oddílem i menší jednotkou (zastřílení pomocných cílů, zastřelovací dělo, stěhovavé jednotky, palebné úkoly pro baterie apod.). Stanoviště náčelníka štábu zpravidla u palebného oddílu.

Rozvíjet jen oddílové pozorovatelny, nepředpokládat již rozvíjení pozorovatelů baterií. Z baterií vytvořit jen palebné jednotky plnící úkoly podle povelů zástupce velitele oddílu, pomocníka pro střelbu nebo dělostřeleckých pozorovatelů. Palebnou baterii organisovat ze dvou palebných čet o 2 až 3 dělech. V palebných bateriích cvičit jen jednu až dvě odbornosti: obsluhu, případně řidiče.

Ostatní specialisty organizačně včlenit do velitelské baterie. Velitelskou baterii vytvořit z čtyř velitelských (družstvo počtářů o dvou až třech skupinách, topografické družstvo, družstvo průzkumníků o dvou až třech hlídkách, z toho jedna pro průzkum palebných postavení a vyhodnocování leteckých snímků a družstvo spojů na motocyklech), z čtyř spojovací (družstvo staniční, dvě družstva stavební, asi tři rádiová družstva o třech stanicích, skupina spojovacích mechaniků) a z čtyř materiálně technického zásobování (hospodářské družstvo, technická skupina, dělmistr, automobilní specialisté apod.).

Podřízenost funkcionářů oddílu upravit podle připojené tabulky.

Spojení řešit rádiovým směrem: velitel oddílu — zástupce velitele oddílu (štáb oddílu). Tento směr nejméně zdvojnásobit. Nejsilnější rádiovou stanicí (skříňový automobil) zařadit v palebném oddílu pro spojení s dělostřeleckou skupinou. Pro spojení uvnitř palebného oddílu zařadit malé lehké rádiové stanice s dosahem do 2 km. Telefonní spojení mezi zástupcem velitele oddílu a veliteli palebných baterií budovat obsluhou baterií. Vytvořit zálohu pojitků pro součinnostní spojení a na úhradu ztrát.

Po materiální stránce provést především tyto změny:

- zvýšit počet pohotovostních vozidel (pro velitele, zástupce velitele oddílu, velitele palebných baterií, náčelníka průzkumu a dva dělostřelecké pozorovatele);
- připlánovat speciální skříňový automobil 1½ t pro štáb oddílu;
- připlánovat rádiový vůz 1½ t pro palebný oddíl;
- připlánovat přívěsy ½ t až 2 t pro dopravu různého materiálu;
- zvýšit počet samočinných zbraní, snížit počet pistolí; podstatně zvýšit počet protitankových zbraní.

3. Návrh na změnu v organizaci dělostřeleckého oddílu řeší některé otázky možných úprav dosavadní organizace. Využívá zkušeností při současném odpoutávání od vžitých názorů.

## HLAVNÍ ÚKOLY FUNKCIONÁŘŮ ODDÍLU

| Funkce                     | Podléhá                          | Jsou mu podřízeni                        | Hlavní úkoly                                                                                                                                                                                                                                    |
|----------------------------|----------------------------------|------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Velitel oddílu             | veliteli skupiny                 | všichni příslušníci oddílu               | a) všestranná odpovědnost za oddíl,<br>b) příprava prvků pro střelbu, nepřipravuje-li je štáb                                                                                                                                                   |
| Zástupce velitele oddílu   | veliteli oddílu                  | všichni příslušníci oddílu               | a) 1. zástupce velitele oddílu,<br>b) všestranná odpovědnost za palebný oddíl,<br>c) plnění palebných úkolů,<br>d) průzkum palebného postavení,<br>e) přesuny,<br>f) bojové zabezpečení palebného oddílu                                        |
| Náčelník štábu             | veliteli oddílu                  | štáb oddílu, velitelská baterie          | a) 2. zástupce velitele oddílu,<br>b) příprava prvků pro střelbu,<br>c) plánování paleb,<br>d) průzkum nepřitele,<br>e) spojení,<br>f) zabezpečení součinnosti,<br>g) zásobování střelivem, evidence spotřeby,<br>h) evidence osob a materiálu  |
| Pomocník pro střelbu       | náčelníkovi štábu                | přidělení příslušníci velitelské baterie | a) 1. zástupce náčelníka štábu,<br>b) příprava prvků pro střelbu,<br>c) plánování paleb,<br>d) topografická příprava,<br>e) balistická příprava,<br>f) průzkum palebného postavení                                                              |
| Dělostřelecký pozorovatel  | náčelníkovi štábu                | přidělení příslušníci velitelské baterie | a) plnění palebných úkolů menší jednotkou než oddílem,<br>b) průzkum nepřitele,<br>c) součinnost s podporovanou jednotkou,<br>d) součinnost s dělostřeleckými jednotkami a spolupráce s prostředky speciálního průzkumu,<br>e) kontroly a pomoc |
| Velitel velitelské baterie | náčelníkovi štábu                | příslušníci baterie                      | a) materiální zabezpečení oddílu,<br>b) technické zabezpečení oddílu,<br>c) správce štábu                                                                                                                                                       |
| Velitel palebné baterie    | veliteli oddílu a jeho zástupcům | příslušníci baterie                      | a) všestranná odpovědnost za baterii,<br>b) dosud stanovené pro staršího důstojníka baterie                                                                                                                                                     |

Zpracoval major Frant. Mikolášek